

EKSPORT FRA TRØNDELAG I 2017

VIKTIGSTE EKSPORTMARKEDER OG BETYDNING FOR SYSSELSETTING

Menon-notat 101-14/2018

Av Jonas Erraia, Anders Helseth og Sveinung Fjose

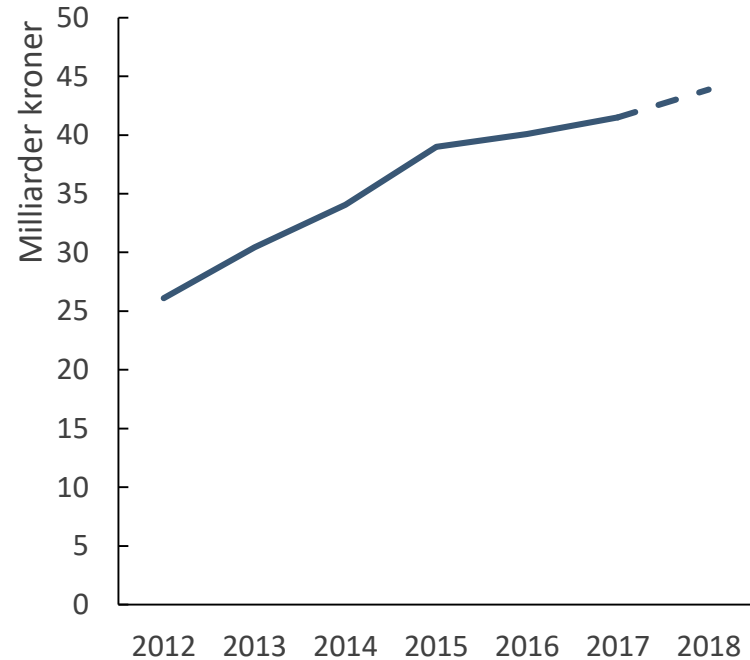
Trøndelags totale eksport utenom olje og gass var i 2017 på om lag 41 milliarder kroner. Etter et mindre fall i etterkant av 2014, har veksttakten i eksporten igjen tatt seg opp. Basert på utvikling i eksport hittil i 2018, anslår vi at veksten i Trøndelags eksport vil fortsette å vokse raskt.

Menons beregninger viser at eksporten uten olje og gass fra Trøndelag la grunnlaget for i overkant av 26 000 arbeidsplasser på nasjonalt plan i 2017.

Eksporten i Trøndelag er konsentrert om havbruk, men det er også betydelig eksport innen kraftbasert industri, som inkluderer prosessindustrien. Videre er det også vesentlig eksport fra maritim næring, som inkluderer leverandørindustrien til olje og gass.

Figur 1: Trøndelag. Eksportutvikling. 2012 til 2018.

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

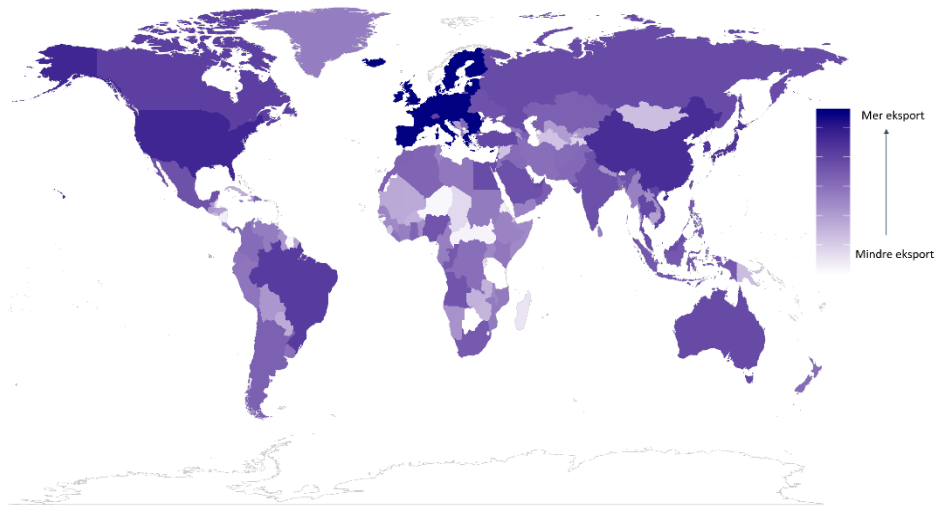

Om lag 64 prosent av total eksport fra Trøndelag i 2017 var til EU/EØS-området. 9 prosent av Trøndelags eksport gikk til Storbritannia. Figuren viser eksporten fordelt på EU/EØS og andre land i verden.

Alle kommunene i Trøndelag eksporterer. Målt i total eksport, er det Trondheim som eksporterer mest. Eksportintensiteten, målt ved eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Agdenes og Åfjord.

Figur 2: Verdenskart over eksport fra Trøndelag i 2017

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

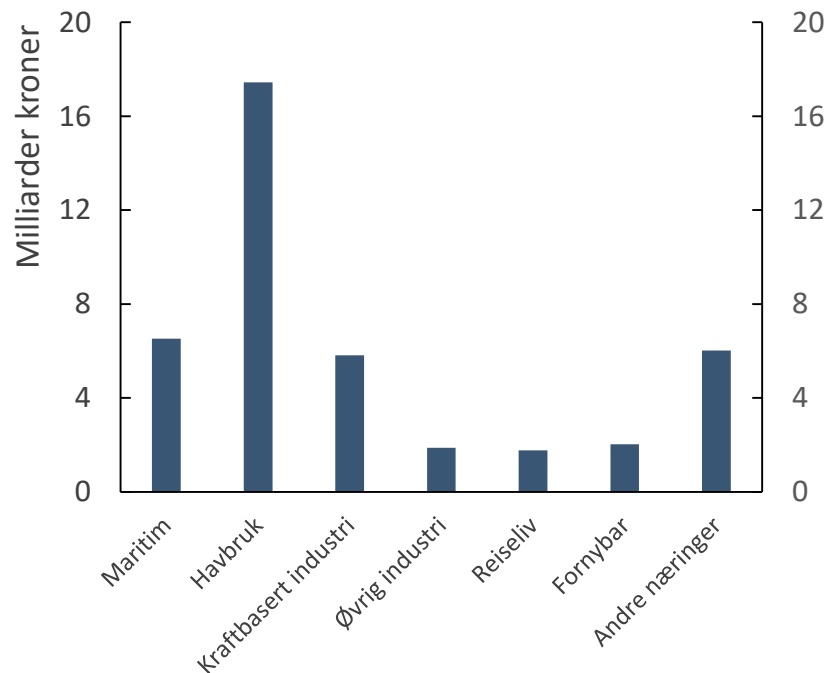

Eksport fordelt på næringer og land

Eksporten i Trøndelag er konsentrert om havbruk, men det er også betydelig eksport innen kraftbasert industri, som inkluderer prosessindustrien. Videre er det også vesentlig eksport fra maritim næring, som inkluderer leverandørindustrien til olje og gass.

Metode for måling og beregning av næringsfordelt eksport er vist i vedlegg 1 til rapport om eksport på nasjonalt nivå, «Fylkes- og kommunefordelt eksport i 2017. Betydning for sysselsetting».

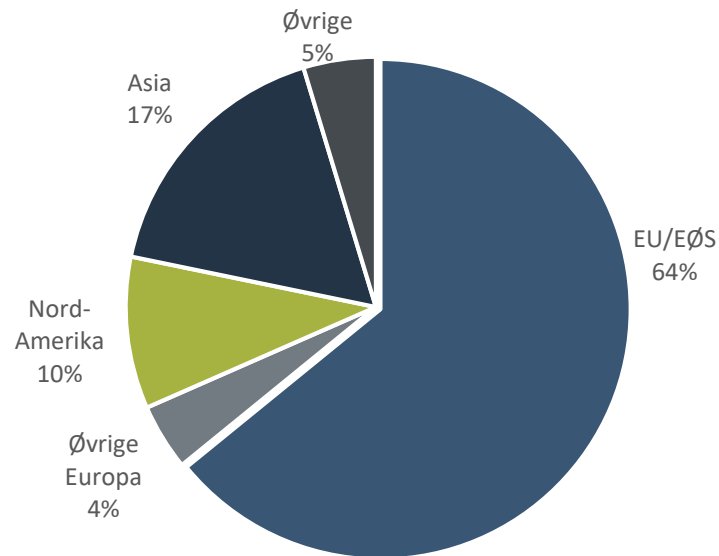
Figur 3: Næringsfordelt eksport fra Trøndelag i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Eksporten fra Trøndelag var i 2017 konsentrert om EU/EØS. 64 prosent av eksporten fra Trøndelag i 2017 gikk til det europeiske indre marked.

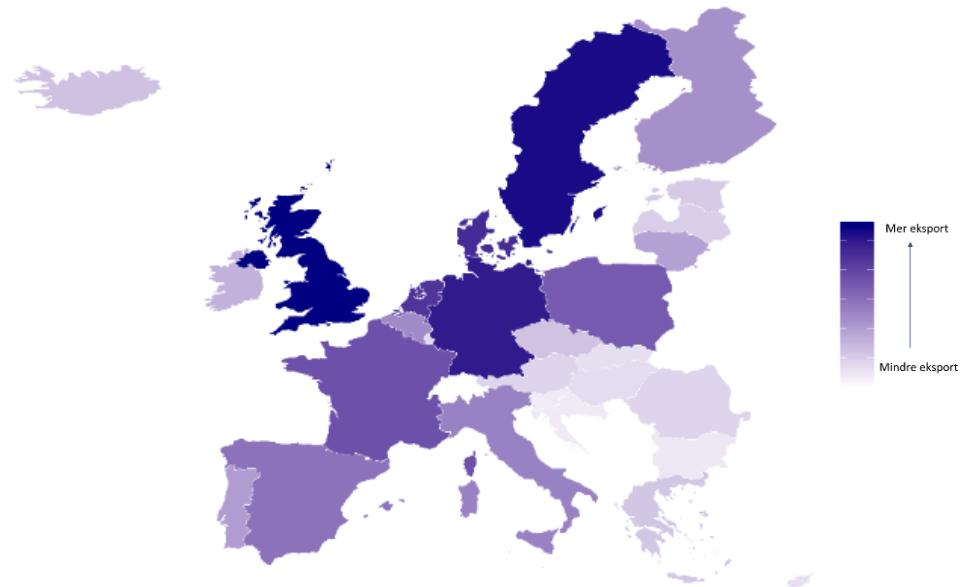
Som det går frem av figuren er det også vesentlig eksport til Nord-Amerika og Asia, men sammenlignet med eksporten til EU/EØS er eksporten til disse markedene betydelig mindre.

Figur 4: Eksport i Trøndelag fordelt på viktigste geografiske eksportmarkeder i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Tabellen viser eksporten fra Trøndelag fordelt på land i det europeiske indre marked. Som det går frem av tabellen og kartet, er det særlig Storbritannia, Sverige og Tyskland eksporten fra Trøndelag gikk til i 2017.

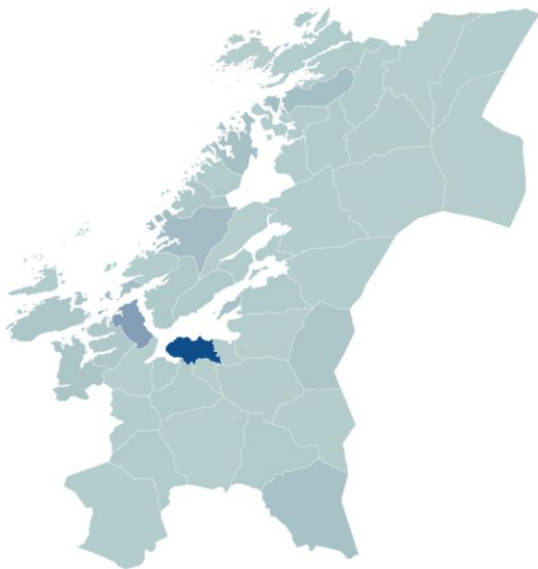
Figur 5: Eksport fra Trøndelag til det indre marked fordelt på viktigste eksportland. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Land								
Eksport i mrd. kroner	3,6	3,6	3,0	2,4	2,9	2,1	2,1	7,0

Alle kommunene i Trøndelag eksporterer

Figur 6: Total eksport i Trøndelag i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

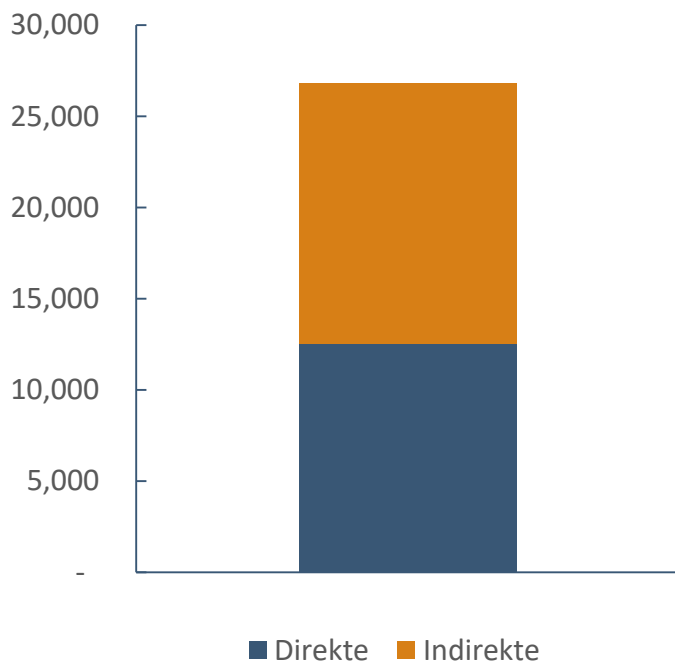

Figur 7: Eksport per sysselsatt i Trøndelag i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

Figuren til venstre viser eksport fordelt på de ulike kommunene i Trøndelag. Som det går frem av figuren, er eksporten særlig stor fra Trondheim. Eksportintensiteten, målt ved kommunenes eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Agdenes og Åfjord.

Figur 8: Totale sysselsettingsvirkninger av eksport i Trøndelag i 2017. Kilde: Menon Economics 2018

Aktivitet i næringslivet legger grunnlag for velferd og sysselsetting. Når bedrifter produserer varer og tjenester for eksport, kjøper de varer og tjenester fra andre bedrifter. Eksporten legger derfor grunnlag for sysselsetting ikke bare i eksportbedriftene, men også i leverandørbedriftene til eksportbedriftene.

Figuren viser sysselsettingsvirkninger av Trøndelags eksport i 2017. Beregningene er gjort i ITEM, som er Menons ringvirkningsmodell. Eksporten fra Trøndelag legger grunnlag for over 26 000 arbeidsplasser. Om lag 12 500 er ansatt direkte i eksportbedriftene. De resterende av virkningene er hos leverandørene til eksportbedriftene, samt deres underleverandører. Disse indirekte virkningene gjennom leverandører fordeler seg på Trøndelag og andre norske fylker.

I tillegg til sysselsetting i næringslivet, legger eksporten fra Trøndelag også grunnlag for sysselsetting i offentlig sektor gjennom at det betales skatter og avgifter. Denne effekten er ikke beregnet.

Norsk næringsliv er omstillingsdyktig. Omstillingen i norsk næringsliv i etterkant av oljeprisfallet i 2014 er en tydelig illustrasjon på dette. Om eksporten skulle falle vil ikke sysselsettingen falle lineært med eksporten. Som følge av omstillingsevne vil reduksjon i et geografisk eller tematisk marked medføre at bedriftene vrir seg mot andre geografiske og tematiske markeder.

Videre vil bedriftene også ønske å beholde ansatte i omstillingsperioder. Ved behov for omstilling reduseres derfor overskuddet i bedriftene før antallet ansatte reduseres.

Sist men ikke minst, er det ikke gitt at en økning i eksporten nødvendigvis medfører en økning i sysselsettingen. Når oppdragsmengden øker, løses dette ofte ved at man utnytter maskiner til det maksimale, samtidig som man søker å øke effektiviteten i arbeidsprosessene. Deler av eksportinntekten slår da ut i økt lønn snarere enn økt antall arbeidsplasser. Vi sier derfor at eksporten legger grunnlag for sysselsetting – den skaper den ikke.

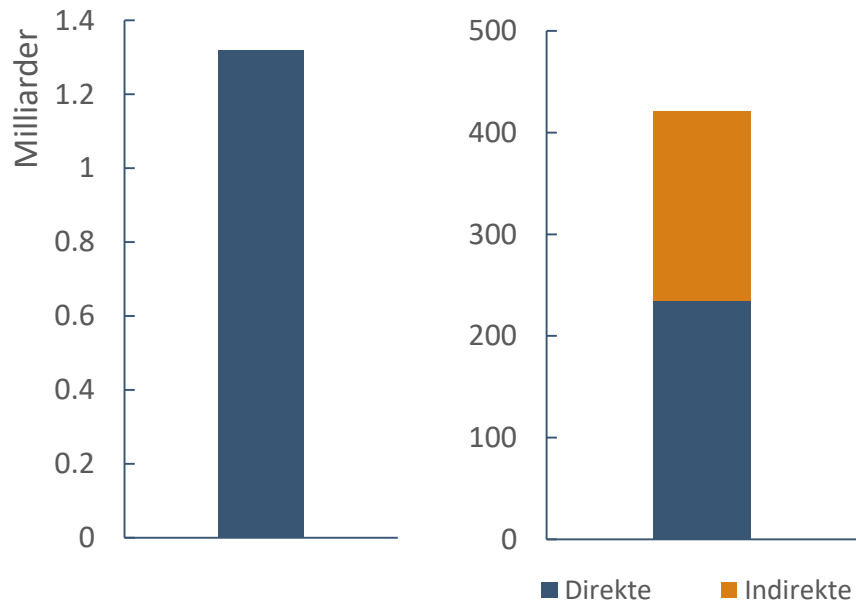
Ringvirkningsanalyser vil alltid være beheftet med usikkerhet. Sysselsettingseffektene er beregnet med bakgrunn i forholdet mellom omsetning og sysselsetting i en gjennomsnittlig bedrift, og hvor store innkjøp de i gjennomsnitt gjør fra sine underleverandører. Vi vet imidlertid at det er betydelige forskjeller i hvordan bedrifter er organisert og hvor mye de kjøper fra leverandører.

Denne usikkerhet vil især være relevant når vi beregner effekter på kommunenivå. Bakgrunnen for dette er at det kan være betydelig forskjell på hvordan bedriftene i den enkelte kommune er organisert og gjennomfører sine innkjøp og det nasjonale gjennomsnittet, som ligger til grunn for beregningene for kommunen.

Eksempler på kommunale ringvirkningsanalyser

Figur 9: Total eksport fra Røros i 2017 (venstre) og sysselsettingsvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Røros kommune

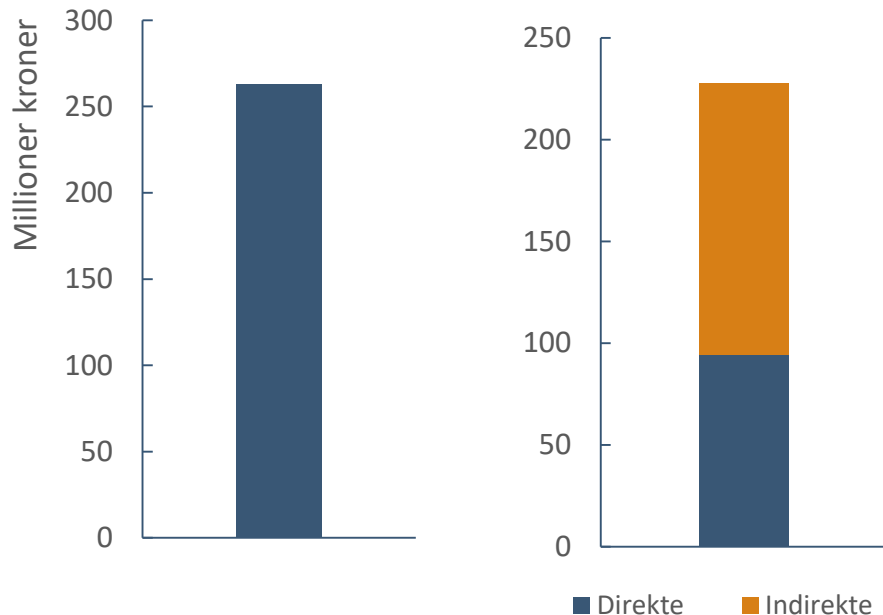

Eksporten fra Røros er ifølge Menons beregninger på om lag 1,3 milliarder kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for i overkant av 400 arbeidsplasser på nasjonalt nivå. Om lag halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.

Figur 10: Total eksport fra Overhalla i 2017 (venstre) og sysselsettingsvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Overhalla kommune

Eksporten fra Overhalla er ifølge Menons beregninger på i overkant av 250 millioner kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for nær 250 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag 100 av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.